

putovanja, pa okolnost da je brod podnio pomorski protest uzeta je u obzir od strane suda; međjutim sud je provedjenjem potrebnih dokaza utvrdio da odnosna pomorska nezgoda nije imala nikakvog štetnog utjecaja na prevoženi teret.

Razmatrajući dokaze podnesene u toku spora a napose proteste koje je zapovjedništvo broda uputilo prvotuzenom u toku iskrcaja robe očito je da su radnici prvotuzenog prilikom iskrcaja postupali s nedovoljno pažnje, da su vreće navlačili, prljali vreće obucom, i da su se prilikom iskrcaja ukapali u skladište brodsko, te da je do oštećenja tereta i ambalaže dolazilo upravo nepažljivim postupkom i manipulacijom radnika prvotuzenoga.

G.B.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 3.IV 1969.

Vijeće: Gabro Badovinac, dr Dušan Arneri, dr Emilio Pallua

Povreda člana posade pomorskog broda - Nadležnost suda - Primjena prava - Ugovor o zaposlenju - Dokaz o sadržaju stranog prava - Ako stranke, brodar strani državljanin i član posade njegovog broda jugoslavenski državljanin, nisu izričito u pismenoj formi ugovorile nadležnost koga stranog suda, za rješenje spora iz radnog odnosa nadležan je jugoslavenski sud, ako tuženi brodar u Jugoslaviji ima svoju imovinu - Kao imovina u ovom smislu dovoljna je i brodarova kaucija koju je on položio u Jugoslaviji radi oslobađanja svoga zaplijenjenog broda - Stranke za rješenje svojih odnosa iz ugovora o radu mogu ugovoriti primjenu jugoslavenskog prava - U nedostatku takvog ugovora odnosno ugovora o primjeni prava općenito prvostepeni sud odlučuje da li će se na radni spor primijeniti pravo zastare broda ili pravo države na čijem je teritoriju nastala povreda člana posade koja je ozljeda predmet spora - Ako se radi o brodaru stranom državljaninu i članu posade stranog broda jugoslavenskom državljaninu, a ozljeda člana posade nije nastala u Jugoslaviji, za primjenu jugoslavenskog prava potrebna je izričita ugovorna odredba stranaka - Ako su stranke sklopile usmeni ugovor o zaposlenju, sadržaj tog ugovora mora se dokazati podobnim dokaznim sredstvima - Sadržaj stranoga prava mora sudu dokazati stranka koja se poziva na njegovu primjenu, a ako je strani propis u originalu napisan na vanevropskom jeziku, mora biti preveden na jedan od evropskih jezika, a odredbe propisa koje dolaze do primjene na sporni odnos moraju biti prevedene i na naš jezik

Tužitelj je član posade jugoslavenski državljanin, a tuženik je brodar strani državljanin. Stranke su sklopile

ugovor o radu. Tužitelj tuži broдача za naknadu štete zbog pretrpljene ozljede. Tužitelj postavlja dva prigovora. U prvom redu prigovara nadležnosti jugoslavenskog suda, jer da su stranke ugovorile nadležnost libanonskog suda kao suda države zastave broda. Osim toga navodi da je ugovorena i primjena libanonskog prava.

Prvostepeni sud se proglasio nadležnim za rješavanje ovog spora, primijenio je jugoslavensko pravo i tuženika obavezao na naknadu utužene svote.

Drugostepeni sud je povodom tuženikove žalbe u ovom sporu zauzeo slijedeća stajališta:

Ocjenjajući žalbene prigovore i razloge, a napose prethodno pitanje nadležnosti suda, valja istaći da je prvostepeni sud osnovano našao da je za rješavanje predmetnog spora mjesno nadležan jugoslavenski sud, a mjesno i stvarno prvostepeni sud koji je donio pobijanu presudu.

Iako se radi o sporu koji je nastao između jugoslavenskog državljanina i inozemnog broдача, čije je mjesto nadležnosti u inozemstvu, tj. u Libanonu, tužitelj je obzirom da je dokazao da postoji imovina tuženoga u Jugoslaviji osnovano u smislu čl.52. ZPP-a podigao tužbu kod jugoslavenskog suda, tj. kod suda na čijem se teritoriju nalazi imovina tuženoga, a što slijedi iz pologa koji je tuženi dao povodom privremene naredbe o zabrani isplavljenja tuženikovog broda. Na ovaj način tužitelj je ostvario mogućnost primjene načela o forumu imovine koja se nalazi u Jugoslaviji, pa time prigovor tuženoga u pogledu mjesne nenadležnosti suda nije osnovan. Za ocjenu ovog pitanja nije bitno, kako to ističe tuženi, da li je radni odnos nastao u Jugoslaviji ili van Jugoslavije, već je bitno da li za osnivanje nadležnosti jugoslavenskih sudova postoje preduvjeti iz čl.52. ZPP-a.

Medjutim prvostepeni sud je propustio da prethodno ispita pitanje primjene prava koje se ima primijeniti na odnose koji su nastali između tužitelja i tuženoga.

Naime obje stranke u datim slučajevima i prema okolnostima pozivaju se na formular ugovora o zaposlenju, koji se formular nalazi priložen spisu, već prema tome da li odredbe odnosnog ugovora u datom slučaju jednoj ili drugoj stranci odgovaraju ili ne. Čak što više i sam sud povodeći se za strankama i njihovim navodima u nekim slučajevima i pitanjima poziva se na pojedine tačke ugovora, a u nekim slučajevima pojedine odredbe ugovora zabacuje.

Ovakovo shvaćanje u pogledu primjene prava stranaka kao i prvostepenog suda ne može se prihvatiti. Da bi se na

odnose medju strankama mogao primijeniti tekst spornog ugovora, potrebno je prethodno utvrditi da li su stranke sklopile pismeni ugovor sa sadržajem formulara ili ne. Iz provedenih dokaza i izjava stranaka datih u toku spora čini se da takav pismeni ugovor nije sklopljen, već je do sklapanja ugovora o zaposlenju došlo faktičnim ukrcajem tuženoga na brod tužiteljev bez potpisivanja odredjenog ugovora o zaposlenju.

Ako pismeni ugovor nije sklopljen, onda se stranke sa osnovom ne mogu pozivati na taj ugovor, već je potrebno da se sadržaj ugovora dokazuje na drugi način, tj. što su stranke imale pred očima u času sklapanja ugovora, dakle valja posebnim dokazima utvrditi volju stranaka.

Obzirom na činjenicu da stranke nisu sklopile pismeni ugovor pozivanje tuženog da bi za rješavanje sporova iz ugovora o radnom odnosu bio nadležan libanonski sud nema osnova sve dotle dok tuženi ne dokaže da je s tužiteljem sklopio upravo takav ugovor pismeni iz koga bi slijedilo da je ugovorena izričito nadležnost suda zastave broda. Samo u takvom slučaju otpala bi nadležnost jugoslavenskih sudova za rješavanje predmetnog spora.

Isto tako za rješavanje odnosa koji su nastali nastupom predmetnog događaja, tj. ozljede tuženoga, ne može doći do primjene Odredba pismenog ugovora, čiji je formular priložen spisu, ako stranke izričito ne pristaju da se pojedine odredbe odnosnog formulara ugovora mogu i imaju primijeniti na njihove odnose. Ako takvog sporazuma nema medju strankama, a ovo prvostepeni sud nije utvrdio, tada je potrebno da sud utvrdi koje će pravo na ugovorne odnose stranaka primijeniti, tj. da li Zakon zastave broda - libanonski zakon, ili Zakon mjesta sklapanja ugovora - faktičnog ukrcaja - talijanski zakon, ili pak obzirom da se radi o našem državljaninu jugoslavenski zakon. Ovaj potonji po nahodjenju ovog suda, a obzirom na činjenice koje su utvrdjene u toku spora, ne bi mogao doći do primjene.

Ukoliko se primijeni libanonski zakon ili talijanski, a obzirom na slične odredbe tih zakona u pogledu pitanja nastanka ugovornog odnosa i njegovog prestanka, kao i prava koja iz činjenice ugovora o radu slijede, sud će morati u rješavanju pitanja tužiteljeva prava, koje slijedi iz odnosnih propisa, primijeniti libanonsko odnosno talijansko pravo. Ovo napose u pogledu pitanja od kada i do kada u slučaju nastupa oboljenja članu posade broda pripada plaća, tj. kada i u kom trenutku u smislu odredaba odnosnog zakona dolazi do razrješenja radnog odnosa, i za koje vrijeme članu posade pripada naknada. Tek kad sve ovo utvrdi prvostepeni sud, bit će moguće donijeti pravilnu presudu o pitanju tužiteljeva zahtjeva za naknadu njegovog zahtjeva u pogledu plaće.

Obzirom na činjenicu da se stranke pozivaju na odredbe zakona talijanskog i libanonskog u pogledu obaveze i prava člana posade na liječenju, te obzirom na izričiti pristanak tuženoga da snosi troškove tužiteljeva liječenja u tuzemnoj bolnici prema njegovu izboru, kao i dobavu i aplikaciju proteze koja će tužitelju prema indikaciji bolnice biti potrebna za uspješno stručno liječenje, ovaj sud, iako je tužitelj sumarno pobijao čitavu presudu, održao je na snazi presudu prvostepenog suda u izreci pod I.

U ponovnom postupku obzirom na utvrđivanje visine tužiteljevog zahtjeva za naknadu plaće, bit će potrebno da prvostepeni sud - ukoliko se stranke izričito ne sporazumiju koje se i kakve odredbe imaju primijeniti na njihov odnos - pribavi i zatraži da tužena stranka pribavi originalni tekst libanonskog zakona koji je preveden na jedan od evropskih jezika, te da ujedno odredbe tog zakona koje se odnose na prava člana posade i prestanak radnog odnosa prevede na naš jezik. Po potrebi sud će zatražiti to isto i za odnosne propise talijanskog zakona.

G.B.

Bilješka.- Čini nam se da je sud u gornjoj presudi pogriješio kad je samo naveo mogućnost primjene stranog prava i kojega prava, ostavljajući pri tome prvostepenom sudu da ocijeni koje će pravo primijeniti. Po našem mišljenju drugostepeni sud, kad nije raspolagao dovoljnim činjenicama, morao se opredijeliti za primjenu jednoga stranog prava, prvostepenom sudu dati jasan putokaz koje će pravo primijeniti, ako utvrdi da stranke nisu ugovorile primjenu određenog prava.

B.J.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Prvostepena presuda od 1.IV 1969.

Vijeće: Gabro Badovinac, dr Emilio Pallua, prof.dr Branko Jakaša

Udar torpeda u brod - Nadležnost suda - Zastara - Odgovornost osobe koja lansira torpedo - Za prosudjivanje sporova o šteti koja je prouzrokovana udarom torpeda u brod nadležni su sudovi - Osoba koja lansira torpedo za štetu prouzrokovanu udarom torpeda u brod odgovara po načelu uzročnosti - Zastara za ove štete prosudjuje se po propisima Zakona o zastari potraživanja, a ne prema odredbama o sudaru brodova, jer se torpedo ne može smatrati brodom - Okolnost da je udareni brod bio usidren u zabranjenom području, pa